

Uchwała Nr 434/2017
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 9 marca 2017 roku

dotycząca projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej
w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli

Po rozpatrzeniu, na wniosek Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2017 r. (pismo DKO-WKiDN.6100.1.2017.DD), projektu rozporządzenia w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Rada Główna, stosownie do art. 45, ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842 z późn. zm.), uchwala co następuje.

Przygotowanie rozporządzenia określającego szczegółowe kwalifikacje wymagane w zawodzie nauczycielskim są ważnym krokiem w podniesieniu jakości kształcenia. Dlatego Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego uznaje te działania jako pozytywne i bardzo potrzebne. Jednak szczegółowa analiza rozporządzenia pokazuje, że nie zostały w sposób satysfakcjonujący rozwiązane niektóre wątpliwości.

1. Przede wszystkim szkoda, że rozporządzenie nie jest zmieniane jednocześnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (obowiązująca wersja z dnia 17 stycznia 2012 roku). To skutkuje niespójnością zapisów wymagań w obu dokumentach. W rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela wymagana wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne są sformułowane przy odniesieniach do modułów kształcenia. Natomiast w opiniowanym rozporządzeniu Autorzy posługują się tylko pojęciem przygotowania pedagogicznego z uwzględnioną liczbą godzin przypisaną dla określonych zakresów wiedzy (psychologia, pedagogika, dydaktyki szczegółowe).
2. W przedłożonym do oceny rozporządzeniu nie ma czytelnego zdefiniowania czym jest przygotowanie pedagogiczne (§2), a czym przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela prowadzącego zajęcia dydaktyczne, zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli z roku 2012. Brak jest wyróżnienia i precyzyjnego zdefiniowania czym jest przygotowanie do prowadzenia przedmiotów, a czym do innych zajęć, w tym także rehabilitacyjnych, terapeutycznych, wychowawczych, które można uznać za nienauczycielskie. To rozróżnienie ma zasadnicze znaczenie dla absolwentów pedagogiki o zróżnicowanych, często rozdrobnionych, ale niezwykle ważnych specjalnościach.
3. Rada Główna sugeruje również, aby obowiązywał wymóg ukończenia studiów II stopnia i tym samym posiadania pełnych kwalifikacji do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolach i szkołach podstawowych, w tym w klasach I-III.
4. Opiniowany projekt rozporządzenia zakłada równoważność wykształcenia uzyskanego na studiach I stopnia z przyuczeniem do zawodu poprzez pozauczelniane formy kursów

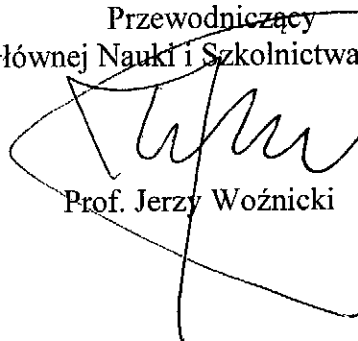
kwalifikacyjnych. Wydaje się koniecznym zaznaczenie, że wszelkie pozauczelniane formy kształcenia nie mają obowiązku poddawania swoich działań zewnętrznej ocenie. Natomiast każda uczelniana forma kształcenia podlega okresowej weryfikacji przez Polską Komisję Akredytacyjną. W ten sposób można oceniać jakość edukacji, gdyż PKA ma wgląd w systematycznie aktualizowane treści kształcenia, które weryfikowane są na drodze uzyskiwanych przez studentów efektów kształcenia. PKA ocenia też spełnienie wymogów kadrowych do prowadzenia kierunku studiów. Natomiast kursy kwalifikacyjne nie są poddawane obligatoryjnej kontroli jakości kształcenia. To budzi nasze poważne wątpliwości co do jakości świadczonych w tej formie usług edukacyjnych.

5. W rozporządzeniu nadal sankcjonuje się nazwę kierunku „oligofrenopedagogika”, choć na przeważającej większości uczelni nie ma już kierunku o takiej nazwie. Oczekiwanie ukończenia oligofrenopedagogiki budzi nie tylko wątpliwości nazewnicze, ale także może prowadzić do problemów przy zatrudnieniu absolwentów edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością, bo takie sytuacje mają nadal miejsce. Zatrudnienie takiej osoby jest uzależnione nie od jej wiedzy i kompetencji, ale od interpretacji nazwy kierunku przez dyrektorów placówek edukacyjnych (szkół specjalnych, integracyjnych czy ogólnodostępnych) i ich zwierzchników. Zapis zawarty na stronie 5 uzasadnienia projektu rozporządzenia, iż terminy „oligofrenopedagogika” i „upośledzenie umysłowe” zastępuje się terminem niepełnosprawność intelektualna niestety nie rozwiązuje problemu, który może pojawić się przy zatrudnianiu nauczyciela.
6. Ponadto w rozporządzeniu występują nieścisłości, które zdaniem Rady Głównej mogą budzić wątpliwości. Są one następujące:
 - a) W §2 pkt. 11 jest zapis: „kierunek, którego efekty kształcenia ... w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć,, – otóż efekty kształcenia dla studiów wyższych są na tyle ogólnie formułowane, że w wielu przypadkach nie będzie czytelne, czy obejmują treści nauczanego przedmiotu. Na pedagogice, jako kierunku studiów, efekty kształcenia nie są tak sformułowane, aby obejmowały wiedzę dotyczącą nauczanych przedmiotów przez absolwentów specjalności nauczycielskiej.
 - b) W §2 pkt. 11 lit. a jest zapis „kierunek, którego zakres określony w standardach w grupie treści podstawowych i kierunkowych obejmuje treści nauczanego przedmiotu” – jeśli chodzi np.: o pedagogikę, to w grupie treści podstawowych i kierunkowych nie znajdują się treści nauczanego przedmiotu, bo to są treści z filozofii, socjologii, psychologii, teoretycznych podstaw pedagogiki i innych, a nie treści dotyczące tego, czego osoba ma nauczać po studiach, czyli np.: język polski, matematyka, środowisko przyrodnicze, muzyka, plastyka.
 - c) W §3 ust. 6 zapis: ”Kwalifikacje do zajmowania stanowiska wychowawcy w szkolnych schroniskach młodzieżowych posiada również osoba, która ukończyła studia magisterskie na dowolnym kierunku (specjalności) oraz posiada przygotowanie pedagogiczne” rodzi wątpliwości jaką dydaktykę szczegółową ma zrealizować taka osoba? Jest to jeden z przykładów uzasadniający konieczność rozróżnienia czym jest przygotowanie pedagogiczne, a czym przygotowanie nauczycielskie.

- d) W §15 ust. 4 pkt. 2 i 3 są zapisy dotyczące kwalifikacji do prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i takie kwalifikacje są przypisane w projekcie dla osób kończących studia w zakresie terapii pedagogicznej. To również budzi wątpliwości, gdyż wymienione studia przygotowują do pracy z uczniami z trudnościami szkolnymi, a nie z dziećmi wymagającymi wczesnego wspomaganie rozwoju.
- e) W §19 ust. 1 zapis „Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela-pedagoga w przedszkolach, szkołach i placówkach, o których mowa w §3 ust. 1 i §4 posiada osoba, która ukończyła: ...studia magisterskie na kierunku pedagogika w specjalności odpowiadającej prowadzonym zajęciom oraz posiada przygotowanie pedagogiczne” rodzi pytanie jakie zajęcia może prowadzić absolwent pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej? Ponadto kluczową rolę pedagoga nie jest prowadzenie zajęć. Podobny problem pojawia się też z interpretacją §24.
- f) W §22 pojawia się pojęcie stanowiska nauczyciela - terapeuty pedagogicznego. Jest to zupełnie niezrozumiałe. Jaką rolę ma pełnić ta osoba?
- g) W §27 znajduje się zapis „Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie rozporządzenia na podstawie mianowania, którzy spełniali wymagania kwalifikacyjne na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują nabyte kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela”. Czy to oznacza, że pozostali np.: stażyści tracą dotychczasowe kwalifikacje?
- h) W §28 zapis „Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie rozporządzenia, którym na podstawie dotychczasowych przepisów uznano ukończony kierunek (specjalność) studiów za zbliżony do nauczanego przedmiotu lub rodzaju prowadzonych zajęć, zachowują nabyte kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki” także budzi wątpliwości, gdyż w części wstępnej rozporządzenia nie zdefiniowano co oznacza pojęcie „kierunek zbliżony do nauczanego przedmiotu”.

Uchwałę otrzymuje Minister Edukacji Narodowej oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Jerzy Woźnicki